

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU – 4101-02-05/2014

P/14/090

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/090 – Organizacja i finansowanie przejść granicznych na terenie województwa lubelskiego.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Kontroler Janusz Gosik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87605 z dnia 13 marca 2014 r.

(dowód: akta kontroli, str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Urząd Celny w Zamościu (dalej: *UC* lub *Urząd*), ul. Kilińskiego 86, 22-400 Zamość.

Kierownik jednostki kontrolowanej Mirosław Krawczak, Naczelnik Urzędu Celnego w Zamościu od 15 lipca 2008 roku.

(dowód: akta kontroli, str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność Urzędu Celnego w Zamościu w zbadanym w zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadniają:

- przekazywanie bez zbędnej zwłoki urządzeń i sprzętu kontrolnego do napraw i w wymaganych terminach do legalizacji,
- przestrzeganie uregulowań wewnętrznych, dotyczących prawidłowego użytkowania urządzeń i sprzętu kontrolnego,
- rzetelne prowadzenie ewidencji sprzętu i urządzeń kontrolnych w Oddziałach Celnym w Hrebennem i Zosinie,
- uzyskiwanie pozytywnych efektów w kontroli granicznej w wyniku użycia określonych urządzeń i sprzętu kontrolnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena stopnia zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie wyposażenia w składniki majątkowe do prowadzenia przez SC² sprawnej i skutecznej kontroli na przejściach granicznych

Opis stanu
faktycznego

1.1 Urząd Celny w Zamościu pełnił rolę pośrednika pomiędzy Oddziałami Celnymi (OC) w Hrebennem i Zosinie, a Izbą Celną w Białej Podlaskiej (IC) w przedmiocie zapewnienia SC niezbędnej infrastruktury, wyposażenia, urządzeń i sprzętu

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Służba Celna.

kontrolnego na drogowych przejściach granicznych (DPG) w Hrebennem i Zosinie. Zgodnie z postanowieniami Regulaminu organizacyjnego Urzędu³ - za zamówienia sprzętu i wyposażenia technicznego, niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania podległej komórki oraz właściwego wykorzystania powierzonego sprzętu technicznego, odpowiedzialni byli kierownicy oddziałów⁴.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 261-298)

Potrzeby w zakresie infrastruktury oraz zamówienia na urządzenia techniczne i sprzęt kontrolny były składane bezpośrednio przez Dyrektora IC do Dyrektora LZOPG w Chełmie⁵. Wszystkie projekty inwestycyjne, dotyczące DPG w Hrebennem i Zosinie, były uzgadniane w dziale infrastruktury LZOPG z udziałem przedstawicieli Urzędu. Natomiast zamówienia dotyczące bieżących potrzeb (konserwacji, napraw, utrzymania porządku, zabezpieczenia mediów itp.) przesyłane były przez OC do zespołów LZOPG, funkcjonujących na DPG w Hrebennem i Zosinie. Potrzeby SC w zakresie infrastruktury, na etapie projektów i zadań inwestycyjnych, były uprzednio konsultowane przez OC z IC. Natomiast zamówienia w zakresie zakupu wyposażenia i sprzętu kontrolnego przesyłane były przez Oddziały Celne do zaakceptowania przez IC, a następnie do Dyrektora LZOPG. Opisy sprzętu i parametry techniczne wykonywały OC, które uzasadniały celowość zakupu wyposażenia.

Zapotrzebowania dotyczące zakupów i zadań inwestycyjnych, składane przez SC do LZOPG, posiadały pełną charakterystykę, pozwalającą na precyzyjne określenie parametrów zamawianych obiektów infrastruktury, pomieszczeń, wyposażenia, urządzeń i sprzętu kontrolnego.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 25-26, tom II str. 110-111)

LZOPG nie w pełni zabezpieczało potrzeby OC w Hrebennem i Zosinie dotyczące sprzętu kontrolnego.

W 2011 r. OC w Hrebennem skierował 18 zamówień do LZOPG i jedno, dotyczące mobilnej stacji kontroli zbiorników paliwa, wykorzystywanej na DPG w Hrebennem, do IC (zakup zrealizowano). Spośród 18 pozycji zamówionego sprzętu LZOPG zakupił wyłącznie 10 szt. optycznych czytników do paszportów; a w sześciu przypadkach sprzęt zamówiony w LZOPG zakupiła ostatecznie IC. W 2012 r. spośród 16 zamówień, 15 skierowano do LZOPG, a jedno dotyczące zakupu kamery do IC (zakup zrealizowano). LZOPG nie zrealizował jedenastu zamówień dotyczących wyposażenia (zamówienia powtórzone z 2011 roku) i czterech zamówień dotyczących: modernizacji pomieszczeń służących do przetrzymywania zwierząt, remontu pomieszczeń magazynowych w piwnicy budynku kontroli specjalnej samochodów ciężarowych i autobusów na wjeździe do RP, zainstalowania wagi do pojazdów ponadgabarytowych i modernizacji pasa odpraw samochodów osobowych na wjeździe do RP⁶.

W 2013 r. na 12 zamówień 11 było skierowanych do LZOPG, a jedno (gaz pieprzowy - 5 szt.) do IC (zakup zrealizowano). Z 11 zamówień LZOPG dokonał zakupu przymiaru wstęgowego o dł. 30 m, modernizacji parkingu przed budynkiem kontroli specjalnej samochodów osobowych (nr 36), modernizacji pasa odpraw

³ Regulaminy organizacyjne nadane decyzjami Naczelnika UC w Zamościu: nr 18 z 31.12.2010 r., nr 1 z 10.01.2011 r., nr 10 z 3.06.2011 r., nr 3 z 30.04.2012 r. nr 7 z 31.12.2012 r., nr 1 z 12.07.2013 r.

⁴ W tej kontroli – kierownicy OC w Hrebennem i Zosinie.

⁵ Lubelski Zarząd Obsługi Przejść Granicznych.

⁶ Pas nr 1, tzw. „zielony pas”.

samochodów osobowych na wjeździe do RP oraz udostępnił i przystosował pomieszczenia kasowe w budynku kontroli celnej ruchu ciężarowego.

LZOPG nie zrealizował zamówień dotyczących: modernizacji pomieszczeń służących do przetrzymywania zwierząt domowych oraz innych zwierząt i roślin i wyposażenia ich w urządzenia (pomieszczenia częściowo dostosowano do wymogów Inspekcji Weterynaryjnej), przeniesienia słuz OCR⁷ (na pasy odpraw) służących do odczytywania numerów rejestracyjnych, zaopatrzenia przejścia w wagę do ważenia pojazdów ponadgabarytowych, remontu pomieszczeń chłodni⁸, zakupu kompletu wiertel i narkotestów.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 4, 7, 15-20,249)

OC w Hrebennem zwrócił się do IC z wnioskiem (pismo z 29.11.2013 r.) o wykonanie na stanowiskach odpraw samochodów osobowych, na kierunku przywozowym, oraz w budynku kontroli szczegółowej samochodów osobowych, zintegrowanego systemu alarmowego, umożliwiającego opuszczanie przez funkcjonariuszy SC szlabanów wyjazdowych ze stanowisk odpraw i wymienionego budynku, z jednoczesnym uruchamianiem systemu sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej. Wniosek ten IC skierowała do LZOPG 2 grudnia 2013 r., uzyskując odpowiedź odmowną (pismo nr TU-0703/21/13 z dnia 12.12.2013 r.).

(dowód: akta kontroli, tom I str. 22-24)

OC w Zosinie w 2011 r. zgłosił do LZOPG, za pośrednictwem IC, potrzeby dotyczące zakupu czterech rodzajów sprzętu kontrolnego, w tym sygnalizatora świetlnego otwarcia/zamknięcia bramy w budynku kontroli specjalnej, których nie zrealizowano. Natomiast zamówienia dotyczące sprzętu biurowego, kierowane przez OC bezpośrednio do LZOPG, zostały zrealizowane. Z zamówień złożonych w 2012 r. i 2013 r. w LZOPG (za pośrednictwem IC) nie dostarczono czterech rodzajów sprzętu kontrolnego oraz czterech rodzajów sprzętu biurowego, natomiast potrzeby zgłoszone bezpośrednio do LZOPG, dotyczące sprzętu niekontrolnego, zrealizowano.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 1-4)

1.2 W latach 2011-2013 OC w Hrebennem i Zosinie miały zapewnione nieodpłatne utrzymanie w odpowiednich warunkach higieniczno-sanitarnych pomieszczeń, sprzętu i urządzeń oraz zapewnione nieodpłatnie oświetlenie, ogrzewanie, sprzątanie, dostawy wody i energii elektrycznej, w tym z agregatów prądotwórczych, zapewniających bezawaryjne zasilanie w energię elektryczną. OC zapewnione miały przez LZOPG nieodpłatnie okablowanie strukturalne obiektów oraz sygnalizację alarmową i systemy przeciwpożarowe.

Do 12.11.2013 r. OC w Zosinie wykorzystywał system kontroli dostępu i system nadzoru wizyjnego, będące własnością SC. Od 13.11.2013 r., pracując na nowych obiektach, Oddział korzystał już z nowych systemów, udostępnionych nieodpłatnie przez LZOPG.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 4, 7, tom II str. 4)

---

⁷ OCR (ang. *Optical Character Recognition*) – zestaw oprogramowania do rozpoznawania znaków i tekstów w pliku graficznym o postaci rastrowej, służący do odczytania i wyświetlenia w systemie sfotografowanych przez system kamer numerów rejestracyjnych wszystkich pojazdów wjeżdżających na przejście graniczne.

⁸ W budynku kontroli specjalnej samochodów ciężarowych i autobusów oznaczonym w wykazie budynków nr 40.

1.3 Na koniec 2013 r. potrzeby Służby Celnej na przejściu granicznym w Hrebennem zostały w znacznej mierze zabezpieczone, a braki, zdaniem Kierownika Oddziału Celnego w Hrebennem, nie miały większego wpływu na skuteczność kontroli, natomiast mogły usprawnić jej przebieg (np. przeniesienie urządzenia rtg do budynku kontroli szczegółowej samochodów osobowych⁹).

(dowód: akta kontroli, tom I str. 4, 8)

Według stanu na koniec 2013 r. DPG w Zosinie było w trakcie rozbudowy, w związku z tym nie zostały jeszcze zabezpieczone wszystkie potrzeby SC w zakresie obiektów i infrastruktury. Do użytkowania nie został przekazany ostatecznie budynek kontroli szczegółowej i budynek odpraw autobusów, co miało wpływ na skuteczność prowadzonych kontroli (brak urządzenia rtg w budynku odpraw autobusów).

(dowód: akta kontroli, tom II str. 4, 141)

1.4 W latach 2011-2013 na DPG w Hrebennem nie zostały wycofane z użytku żadne obiekty infrastruktury, pomieszczenia lub powierzchnie.

W okresie tym zwrócono z powodu zużycia do LZOPG wyposażenie biurowe. Przekazano innym jednostkom: montażownicę do kół samochodów osobowych (1 szt.) i ciężarowych (1 szt.), wyważarkę do kół, urządzenie myjące typu *Karcher*, ręczny wózek podnośnikowy, hydrauliczny podnośnik manewrowy, sprężarkę, prostownik, klucz pneumatyczny, urządzenie przepompowe paliwa, narzędzia i wyposażenie warsztatowe oraz inne, mniej istotne pozycje inwentarza.

Według wyjaśnienia Kierownika OC w Hrebennem - likwidowany sprzęt został zastąpiony mniejszą jego ilością. Nie miało to wpływu na skuteczność i sprawność przeprowadzanych przez SC kontroli.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 7-9)

Według wyjaśnień Dyrektora LZOPG, w latach 2011 - 2013, ze sprzętu użytkowanego przez OC w Hrebennem zlikwidowano cztery drukarki, trzy zestawy komputerowe oraz aparat fotograficzny. Powodem wycofania ich z eksploatacji i likwidacji był znaczny stopień wyeksploatowania, bądź przestarzałość techniczna.

W roku 2011 OC w Hrebennem otrzymał od LZOPG do użytkowania następujące wyposażenie: akumulatory do latarek oraz latarki Streamlight, stelaż do przenośnego urządzenia rtg, taśmę mierniczą o dł. 30m z atestem, konwertery światłowodowe, pamięci DDR, karty pamięci XD, serwer i moduły SFP. W 2012 r. Oddział otrzymał do użytkowania 5 szt. czytników paszportów VPR 610 (przeniesione z Drogowego Przejścia Granicznego w Terespolu), a w 2013 - 25 szt. zestawów komputerowych, kartę Cisco, przełącznik Cisco wraz z modułem portu światłowodowego oraz 5 szt. foteli obrotowych. Wyżej wymieniony sprzęt LZOPG zakupił w związku z przeprowadzonymi likwidacjami i nowymi potrzebami SC.

Jak wyjaśnił Zastępca Kierownika OC w Hrebennem - największy wpływ na wzrost sprawności i skuteczności kontroli miały zakupione latarki, komputery, czytniki do paszportów oraz taśma miernicza.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 25-27, 249-250)

W latach 2012 i 2013 OC w Zosinie zwrócił do LZOPG klimatyzator, meble i wyposażenie biurowe, zestaw komputerowy, dwie drukarki i skaner. W listopadzie

---

⁹ Zamówienie zgłoszono w piśmie do Dyrektora LZOPG nr 300000-ILGW-2146-3/13/TG z 28 maja 2013 r.

2013 roku, w związku z rozbudową DPG w Zosinie, Oddział zakończył użytkowanie wszystkich obiektów starej infrastruktury. W tym samym czasie LZOPG przekazał mu w użytkowanie pomieszczenia i obiekty nowej infrastruktury ze starymi elementami wyposażenia, poza przeznaczonymi do likwidacji. Oddział złożył zapotrzebowanie na nowe wyposażenie, które według wyjaśnień Kierownika Oddziału, ma zostać zrealizowane w 2014 roku.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 4-6)

W ramach rozbudowy Drogowego Przejścia Granicznego w Zosinie tzw. „stara infrastruktura” - zabudowa typu kontenerowego o powierzchni użytkowej 314 m² została zastąpiona nowymi obiektami o powierzchni użytkowej 1.177,2 m².

(dowód: akta kontroli, tom II str. 112-115)

1.5 Sprzęt i wyposażenie, udostępnione nieodpłatnie przez LZOPG na rzecz OC w Hrebennem i Zosinie, był ewidencjonowany w księgach inwentarzowych oraz poprzez moduł EPI¹⁰ Systemu Przetwarzania Danych. W OC w Hrebennem sprzęt ewidencjonowany był w programie „elektroniczny magazyn”, z przyporządkowaniem go do użytkowanych pomieszczeń. Ewidencja była prowadzona rzetelnie i odzwierciedlała stan faktyczny w czasie kontroli.

Obowiązek należytego użytkowania powierzonego sprzętu uregulowany był w kartach zakresów obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy, w których w pkt. IV pn. *Zakres odpowiedzialności*, znajdował się zapis o treści: „*Ponosi Pani/Pan odpowiedzialność materialną za powierzone mienie z obowiązkiem zwrotu lub rozliczenia się.*”

(dowód: akta kontroli, tom I str. 9-10, tom II str. 6, 8-15)

1.6 W latach 2011-2013 OC w Hrebennem zgłaszał do LZOPG potrzebę: modernizacji systemu alarmowego¹¹, przeniesienia urządzenia rtg z budynku odpraw autobusów na kierunku wyjazdowym z RP do budynku kontroli specjalnej samochodów osobowych na kierunku wjazdowym¹² oraz zamontowania wagi dla pojazdów ponadgabarytowych. Wnioski w tych sprawach rozstrzygnięte zostały odmownie ze względów technicznych (urządzenie rtg) oraz kosztów modernizacji (system alarmowy). Pozytywnie zaś załatwiono wniosek dotyczący przeniesienia pomieszczeń kasowych do budynku kontroli celnej samochodów ciężarowych.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 10, 22-24, 194-196)

Zastępca Kierownika OC w Hrebennem wyjaśnił, że nie posiada informacji o ustaleniach dotyczących usytuowania urządzenia rtg na etapie budowy. Według niego - zgodnie z założeniami podczas budowy obiektu budynek nr 28 miał być wykorzystywany do wspólnych odpraw ze stroną ukraińską, do których jednak nie doszło. Potrzebę przeniesienia urządzenia rtg stwierdzono podczas użytkowania obiektów.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 247, 250)

W latach 2011-2013 Kierownik OC w Zosinie nie kierował uwag do IC, LZOPG, ani bezpośrednio do Wojewody Lubelskiego, w sprawach dotyczących udostępniania SC obiektów, infrastruktury, wyposażenia, urządzeń lub sprzętu kontrolnego.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 6)

¹⁰ Elektroniczny Program Inwentarzowy.

¹¹ Pismo nr 303020-0707-395/13/EM z dnia 29 listopada 2013 r.

¹² Pismo nr 303020-0707-138/2013/EM z dnia 23 maja 2013 r.

1.7 W OC w Hrebennem obowiązującym wewnętrznym dokumentem w zakresie użytkowania obiektów infrastruktury był załącznik do Planu ochrony Oddziału Celnego w Hrebennem, z którym funkcjonariusze celni, pełniący służbę w Oddziale, zapoznawani byli w ramach instruktażu stanowiskowego, przeprowadzanego w dniu przyjęcia do służby. Kierownik Oddziału 5 marca 2012 r. wydał pisemne polecenie ewidencjonowania w elektronicznej książce służby każdego przypadku użycia urządzeń i sprzętu kontrolnego, mające na celu efektywniejsze wykorzystanie ich w kontroli granicznej. Dotyczyło ono: wag dynamicznych i statycznych, urządzeń rtg, montażownic i wyważarek do kół, wózka widłowego, fiberoskopów, videoendoskopów, detektorów przemytu i wykrywaczy metali.

W OC w Zosinie, w zakresie użytkowania obiektów infrastruktury w latach 2011-2013 obowiązywał Plan ochrony Oddziału Celnego w Zosinie, a w zakresie użytkowania urządzeń i sprzętu kontrolnego - Instruktaże stanowiskowe. Wymienione w niniejszym punkcie regulacje wewnętrzne były przestrzegane przez oba oddziały celne.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 10, 21, tom II str. 6, 16-1-4)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Ocena prawidłowości i stopnia wykorzystania w kontroli na przejściach granicznych składników majątkowych, udostępnionych SC przez LZOPG, w tym urządzeń technicznych i sprzętu kontrolnego

Opis stanu
faktycznego

2.1. Przekazane przez LZOPG do użytkowania SC urządzenia i sprzęt kontrolny w znacznej części wykorzystywane były w sposób ciągły przez funkcjonariuszy OC w Hrebennem. Niewielką część sprzętu kontrolnego i urządzeń używano doraźnie lub nie wykorzystywano w ogóle.

W trakcie oględzin w dniu 4.04.2014 r. stwierdzono, że nie wykorzystywano urządzenia rtg do prześwietlania palet¹³ w budynku kontroli specjalnej samochodów ciężarowych i autobusów oraz urządzeń, które znajdowały się w magazynie sprzętu w budynku administracyjnym: do pobierania próbek materiałów sypkich i cieczy (nr inw. 01352 i 01352/1), chromatografu do wykrywania narkotyków ECHO-N (nr inw. 01219) i materiałów wybuchowych ECHO-W (nr inw. 01218), przenośnego urządzenia rtg (nr inw. 01384) oraz przenośnego wykrywacza materiałów wybuchowych i narkotyków Travel IR TM (nr inw. 01221).

Już w piśmie do Wydziału Ogólnego UC w Zamościu (nr 303020-085-46/12/EM z dnia 24.09.2012 r.) Kierownik OC w Hrebennem zaznaczył, że ww. sprzęt do wykrywania narkotyków i materiałów wybuchowych jest sprzętem niepraktycznym dla SC na DPG w Hrebennem, funkcjonariusze nie posiadają wiedzy praktycznej dotyczącej wykorzystania sprzętu oraz obawiają się go uszkodzić ze względu na konsekwencje finansowe.

¹³ Urządzenie rtg HI SCAN 145180 firmy Smiths Heimann o numerze inwentarzowym 01381, wyłączone z użytkowania przez 66 dni z powodu awarii.

W rejestrze wykorzystania sprzętu (wydruk z dnia 17.03.2014 r.) urządzenia o numerach inwentarzowych 01219 i 01221 z datą 12.03.2014 r. zostały ujęte jako sprawne/zbędne.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 63, 76, 86-87, 111, 204-209, 211)

Urządzenia i sprzęt kontrolny użytkowany przez OC w Hrebennem, wymagający legalizacji/wzorcowania, używano w zakresach parametrów określonych w świadectwach legalizacji/wzorcowania lub dokumentacji technicznej sprzętu i urządzeń. W badanym okresie nieużytkowanie sprzętu, poza przekazywaniem go do legalizacji i wzorcowania, było następstwem awarii, które nie wynikały z niewłaściwego posługiwania się nim, bądź niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 10-11, 27, tom II str. 117)

W związku z kontrolą inspektora ochrony radiologicznej IC w 2011 r. na DPG w Hrebennem, wydane zostały zalecenia dotyczące m.in. przeszkolenia funkcjonariuszy celnych Oddziału z zakresu ochrony radiologicznej oraz obsługi poszczególnych urządzeń ze źródłem promieniotwórczym.

Na DPG w Hrebennem w 2011 r. uprawnienia do używania urządzeń ze źródłem promieniotwórczym miało 50%, a w kolejnych dwóch latach 81% i 100% funkcjonariuszy SC pracujących przy odprawach podróży i pojazdów. Ponadto w zakresie obsługi suwnicy, wyważarki i montażownicy oraz wózków widłowych przeszkolono w badanym okresie 91% przeciętnego, rocznego stanu zatrudnienia funkcjonariuszy SC, wykonujących odprawę na DPG w Hrebennem.

Zastępca Kierownika OC w Hrebennem wyjaśnił, że w latach 2011-2013 w OC w Hrebennem do każdej zmiany przydzielani byli funkcjonariusze posiadający umiejętności obsługi urządzeń do kontroli.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 247, 250-251)

Na DPG w Zosinie, w okresie objętym kontrolą, urządzenie rtg do prześwietlania bagażu (nr inw. 00719) było niesprawne przez 77 dni (XII 2011-II 2012), a od 12.11.2013 r. nie było używane w związku z rozbudową przejścia (przechowywane w garażu w budynku technicznym). Docelowo ma ono być zamontowane w budynku odpraw autobusów (Kierownictwo OC w Zosinie nie posiada informacji o terminie jego ponownego zamontowania).

(dowód: akta kontroli, tom II str. 116, 118-119, 136-138, 142)

W wyniku oględzin (10.04.2014 r.) stwierdzono, że część sprzętu, znajdująca się w magazynie OC w Zosinie, nie była wykorzystywana do kontroli, tj.: pompa do przepompowywania paliwa o numerze ewidencyjnym 01627 oraz zakupione przez IC: detektor przemytu, videoendoskop, boroskop, fiberoskop, sygnalizatory promieniowania (4 szt.), przenośny przyrząd dozymetryczny i waga platformowa. Detektor przemytu (nr inw. T-6-66-664-00562), boroskop (nr inw. T-6-62-664-00492), sygnalizatory promieniowania (nr inw. T-6-66-624-00443 i T-6-66-624-00444), stanowiące własność SC, wykazane zostały¹⁴ w okresie XII 2010-XII 2012 jako sprawne/zbędne, a urządzenie rtg do prześwietlania bagażu (nr inw. 00719), stanowiące własność LZOPG – sprawne/przestój¹⁵.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 120-123, 136-138)

¹⁴ W rejestrze wykorzystania sprzętu specjalistycznego: detektor przemytu od 29.12.2011 r., boroskop od 21.12.2012 r. i sygnalizatory promieniowania od 29.12.2010 r.

¹⁵ W związku z rozbudową przejścia przechowywane było w garażu w budynku technicznym.

Urządzenie przepompowe paliwa o numerze inwentarzowym 01627 (własność LZOPG) przekazane zostało do OC w Zosinie przez OC w Hrebennem w dniu 1 lipca 2013 roku.

Kierownik OC w Zosinie wyjaśnił, że urządzenie to nie było wykorzystywane przy kontrolach celnych.

Według ustaleń NIK, urządzenie przepompowe paliwa o numerze inwentarzowym 01626 (własność LZOPG), będące na stanie OC w Hrebennem, w rejestrze wykorzystania sprzętu specjalistycznego, prowadzonym w ramach Izby Celnej w Białej Podlaskiej, wykazane było jako sprawne/zbędne¹⁶ już od 29.12.2011 r.

Zdaniem NIK, przyczyną (stwierdzoną podczas przeprowadzonych oględzin sprzętu) niewykorzystywania urządzenia przez OC w Hrebennem i Zosinie był fakt, że urządzenie to nie było wyposażone w licznik do pomiaru ilości przepompowywanego paliwa, co jednak było zgodne z jego konstrukcją. Brak możliwości dokonywania pomiaru przepompowywanego paliwa uniemożliwiał, według SC, wykorzystanie tego urządzenia do zadań kontrolnych.

W latach 2011-2013 OC w Zosinie nie używał urządzeń i sprzętu kontrolnego wymagającego legalizacji/wzorcowania. W badanym okresie nie odnotowano przypadków niesprawności urządzeń lub sprzętu kontrolnego, które miały charakter uszkodzenia sprzętu w wyniku jego niewłaściwego użytkowania lub zniszczenia.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 198-202, tom II str. 2, 6, 116, 136-138, 215)

Na DPG w Zosinie w 2011 r. uprawnienia do używania urządzeń ze źródłem promieniotwórczym miało 48%, a w kolejnych dwóch latach 80% i 64%¹⁷ funkcjonariuszy SC pracujących przy odprawach podróżnych i pojazdów.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 142)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem NIK, w celu zapewnienia celowości i oszczędności wydatków¹⁸ ponoszonych ze środków publicznych na zakup sprzętu i urządzeń do wykonywania kontroli na przejściach granicznych, własnych lub udostępnianych nieodpłatnie SC przez LZOPG, wymagane jest efektywne wykorzystanie tych urządzeń, bądź podejmowanie bez zwłoki decyzji o ich ewentualnej zbędności, celem umożliwienia ich wykorzystania przez inne jednostki SC lub dokonania ich zwrotu¹⁹ do LZOPG.

Opis stanu faktycznego

2.2 Nadzór nad oddziałami w zakresie efektywności wykorzystania urządzeń i sprzętu w kontroli granicznej sprawowany był między innymi za pośrednictwem systemu elektronicznego - *Rejestr Wykorzystania Sprzętu*, dostępnego z poziomu Izby Celnej. Wydział Kontroli IC dokonywał analizy efektywności wykorzystania sprzętu. Ponadto wybrany specjalistyczny sprzęt do kontroli, tj.: detektory przemytu, detektory do wykrywania materiałów wybuchowych i narkotyków, urządzenia rtg do prześwietlania palet, endoskopy, videoendoskopy podlegały centralnemu monitorowaniu²⁰.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 11)

¹⁶ Dane do rejestru wprowadzone przez OC w Hrebennem.

¹⁷ W 2013 r. istotnie wzrosła liczba funkcjonariuszy SC na DPG w Zosinie, w związku z rozbudową przejścia.

¹⁸ Art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.).

¹⁹ Dotyczy urządzeń i sprzętu będącego własnością LZOPG.

²⁰ Centralne monitorowanie – przekazywanie danych z Rejestru Wykorzystania Sprzętu do systemu „Machina” o zasobach technicznych oraz ich wykorzystaniu.

Według danych IC stopień wykorzystania sprzętu kontrolnego np. na DPG w Hrebennem był następujący:

- przy pomocy urządzeń wzornikowych przeprowadzono w 2011 r. 11 kontroli (dwie z wynikiem pozytywnym), w 2012 r. 19 kontroli (jedna pozytywna), a w 2013 r. 224 kontrole (104 pozytywne),
- przy pomocy detektorów przemytu przeprowadzono w 2012 r. 6 kontroli (bez efektów), a w 2013 r. 218 kontroli (48 pozytywnych)²¹,
- przy pomocy urządzeń rtg przeprowadzono w 2011 r. 3.468 kontroli (33 pozytywne), w 2012 r. 2.209 kontroli (9 pozytywnych) i w 2013 r. 5.069 kontroli (5 pozytywnych).

(dowód: akta kontroli, tom I str. 256-260)

W badanym okresie Urząd trzykrotnie zwracał się do oddziałów o informacje nt. wykorzystania sprzętu do kontroli²². Według danych przekazanych przez OC w Zosinie - w I półroczu 2013 r. wykonano 27 kontroli przy pomocy stacjonarnego urządzenia rtg do prześwietlania bagaży (jedna z wynikiem pozytywnym), 23 kontrole przy pomocy detektora przemytu (12 pozytywnych) oraz 5 kontroli przy pomocy fiberoskopu (dwie pozytywne)²³.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 105-109)

2.3 Urząd Celný przekazywał bez zbędnej zwłoki i odbierał z napraw, legalizacji i wzorcowania urządzenia i sprzęt kontrolny.

W latach 2011-2013 SC na DPG w Hrebennem wykorzystywała pięć rodzajów sprzętu i urządzeń do kontroli granicznej, które wymagały legalizacji lub wzorcowania. Wszystkie egzemplarze tych urządzeń posiadały niezbędne świadectwa legalizacji/wzorcowania, w szczególności zakupione przez LZOPG wagi dynamiczne (6 szt.), wagi statyczne (2 szt.) i przymiary wstępowe (2 szt.).

(dowód: akta kontroli, tom I str. 28-63, 110, 132, 216, 221)

Waga statyczna, usytuowana na kierunku wyjazdowym z RP (nr inw. 01786), wyłączona była z użytkowania z powodu awarii przez 37 dni, tj. 3,4% nominalnego czasu pracy w badanym okresie (2011-2013), urządzenie rtg do prześwietlania palet (nr inw. 01381) - przez 331 dni (30,2%), detektor przemytu (nr inw. 01683, jeden z czterech użytkowanych sztuk) - przez 37 dni (3,4%), a urządzenia wzornikowe (cztery z pięciu użytkowanych) - łącznie przez 1.150 dni²⁴ (26%) nominalnego czasu pracy w badanym okresie. Według wyjaśnień kierownika Zespołu LZOPG w Hrebennem trzy urządzenia wzornikowe mają zostać zlikwidowane ze względu na wysokie koszty naprawy).

Urządzenie rtg do prześwietlania bagaży (nr inw. 01382), usytuowane na kierunku wjazdowym do RP w budynku odpraw autobusów, w okresie objętym kontrolą było niesprawne przez 25 dni²⁵ tj. 2,3% nominalnego czasu pracy (z powodu przechodzenia urządzenia w stan uśpienia).

²¹ Za rok 2011 brak danych o kontrolach.

²² W 2012 roku za 2010 rok, za I półrocze 2013 rok w dniu 8 lipca 2013 r., za 2013 rok w dniu 6 lutego 2014 r.

²³ W latach w latach 2011 – 2012 Rejestr miał charakter testowy i podlegał ciągłym modyfikacjom. Dopiero dane za rok 2013 w pełni odzwierciedlają użycie urządzeń i sprzętu do kontroli celnej.

²⁴ Łącznie urządzenia wzornikowe o numerach inwentarz.: 01353, 01353/1, 01222, 01531.

²⁵ W trakcie oględzin NIK funkcjonowało normalnie po usunięciu awarii tj. od dnia 2 stycznia 2014 r.

Zdaniem Kierownika OC w Hrebennem wyłączenie ww. urządzeń z powodu awarii miało wpływ na sprawność przeprowadzanych kontroli przez funkcjonariuszy SC (wydłużenie czasu przeprowadzania kontroli), natomiast nie wpływało na skuteczność tych kontroli.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 63-64, 81, 216-221, 301)

2.4 Na DPG w Hrebennem w roku 2011, w wyniku działań kontrolnych dokonano 13.504 ujawnień. W wyniku 362 kontroli przeprowadzonych przy pomocy wag i przymiarów wstępowych nałożono kary finansowe na łączną kwotę 333.510 zł, w związku ze stwierdzeniem w trakcie kontroli pojazdów przekroczeń: dopuszczalnej masy całkowitej środka przewozowego, dopuszczalnych nacisków na osie pojazdu lub wymiarów zewnętrznych środka przewozowego. W dwóch przypadkach ujawnienia przy pomocy urządzeń wzornikowych przemytu papierosów, nałożono mandaty na łączną kwotę 500 zł.

W 2012 r. dokonano 8.251 ujawnień, w tym w wyniku 267 kontroli z wykorzystaniem wag, nałożono kary pieniężne na łączną kwotę 208.280 zł. Przy pomocy urządzenia rtg do prześwietlania bagażu ujawniono trzy przypadki przemytu papierosów, a przy pomocy urządzenia wzornikowego - jeden, w wyniku których nałożono mandaty w łącznej kwocie 1.700 zł.

W 2013 roku dokonano 6.167 ujawnień, w tym 211 przy pomocy urządzeń kontrolnych, takich jak: detektory przemytu (48 kontroli, mandaty na łączną kwotę 6.142 zł), urządzenia rtg do prześwietlania bagażu (12 kontroli, mandaty na sumę 3.000 zł), urządzenia wzornikowe (104 kontrole, mandaty na łączną kwotę 14.702 zł), wagi oraz pozostały sprzęt kontrolny (47 kontroli, opłaty i mandaty na sumę 118.760 zł).

Urządzenia, które najczęściej przyczyniały się do pozytywnych wyników prowadzonych przez OC w Hrebennem kontroli to: detektory przemytu, wagi, urządzenia wzornikowe i urządzenia rtg.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 12-14, 247-248, 251-255)

W latach 2011-2013 w wyniku kontroli prowadzonych przez OC w Zosinie ujawniono próby przemytu 13.240.981 szt. papierosów, w tym z wykorzystaniem sprzętu kontrolnego ujawniono próby przemytu 189.460 szt. (1,43%) z tego za pomocą: detektora przemytu – 74.320 szt., urządzeń wzornikowych – 30.620 szt., urządzenia rtg do prześwietlania bagażu – 68.100 szt. i montażownicy do kół – 16.420 szt.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 7)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia   maja 2014 r.

Kontroler
Janusz Gosik
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis